Perustuslakivaliokunta, kirjallinen lausunto

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi rekrytointitukikokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 160/2021 vp)

Perustuslakivaliokunta on pyytänyt minulta lausuntoa hallituksen esityksestä rekrytointitukikokeilusta. Kyseessä on kokeilulaki, jota on arvioitava perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössään kehittämien kokeilulain perustuslainmukaisuuden arviointikriteerien valossa. Olen käsitellyt valiokunnan lausuntokäytäntöä ja sen kehittymistä seikkaperäisesti artikkelissani ”Kokeilulainsäädäntö ja sen perustuslailliset reunaehdot” (Lakimies 2/2019), joten en selosta sitä tässä lausunnossa laajalti. Hallituksen esityksen säätämisjärjestysperusteluissa selostetaan kattavasti valiokunnan lausuntokäytäntöä ja säätämisjärjestysperustelut ovat muutoinkin laadukkaammat kuin ne ovat olleet monessa viime vuosina perustuslakivaliokunnalle arvioimassani kokeilulaissa.

Säätämisjärjestystä koskevana yleisarvionani en näe esteitä hallituksen esityksen käsittelylle tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Käyn seuraavaksi ensin läpi kokeilulainsäädännön arvioinnin yleisiä lähtökohtia ja kokeilun yleistä hyväksyttävyyttä. Käyn sen jälkeen esityksen läpi kokeilulain perustuslainmukaisuuden arviointikriteerien täyttymistä kohta kohdalta arvioiden.

KOKEILULAINSÄÄDÄNNÖN ARVIOINNIN YLEISIÄ LÄHTÖKOHTIA

Valiokunta on lausuntokäytännössään kehittänyt kuusi kokeilulainsäädännön arviointikriteeriä:

1) kokeilussa ei voida koskaan poiketa säädöstasoa koskevista vaatimuksista, kuten esimerkiksi perusoikeuksien käyttämisestä lailla säätämisen vaatimuksesta;
2) yhdenvertaisuuden vaatimuksesta voidaan poiketa hankittaessa objektiivisin perustein tarpeellisia ja muilla keinoin saavuttamattomissa olevia tietoja ja kokemuksia uudistuksen vaikutuksista ottaen huomioon yhdenvertaisuusperusoikeuden yhteyteen kirjattujen kiellettyjen erotteluperusteiden asettamat rajat;
3) kokeilualueesta, jonka tulee määräytyä kokeilun tarkoitusperien mukaan, tulee säätää ensisijaisesti suoraan laissa, ja kun tämä ei ole mahdollista, päätöksenteko kokeilualueesta on sidottava lailla riittävän täsmällisesti määriteltyihin kriteereihin;
4) kokeilun kohteena olevat ihmisryhmät on valittava edustavasti ja kokeilun tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta järkevästi eikä heitä saa koskaan asettaa keskenään taikka suhteessa kokeilun ulkopuolella oleviin enempää tai muulla tavalla eri asemaan kuin on kokeiluntietotavoitteiden saavuttamiseksi välttämätöntä;
5) kokeilulainsäädäntö saa olla voimassa vain kokeiluun tarvittavan ajan, jonka tulisi olla lyhyehkö;
6) kokeilun toimeenpano, tulosten selvittäminen ja arviointi on järjestettävä asianmukaisesti.

Valiokunnan valtiosääntöoikeudellinen tulkintadoktriini on kriteerien 1-3 osalta hyvin vakiintunut. Näistä kolmesta kriteeristä muotoutuva lainsäätäjän laajahkoa harkintavaltaa kokeilujen käytössä korostava linja on erilaisten

alueelliselta soveltamisalaltaan rajattujen kokeilulakien kohdalla täysin vakiintunut, kuten perusoikeusuudistuksen jälkeen kotitaloustyön verotukikokeilusta alkanut tulkintajatkumo osoittaa (Ks. PeVL 19/1997 vp; PeVL 58/2001 vp, s. 2; PeVM 4/2006 vp). Harkintavallan kiellettyihin erotteluperusteisiin kiinnittyvät rajat ovat tulleet selkeimmin esille nuorisorangaistuskokeilua koskeneessa valiokunnan lausunnossa (PeVL 59/2001 vp.). Suurin ongelma näiden kriteerien osalta on se, että vain osa kokeilulainsäädännöstä tulee perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi, jolloin eduskunnan läpi virtaa säännöllisesti perustuslakivaliokunnan doktriinien vastaista kokeilulainsäädäntöä, jota säädetään ilman perustuslakivaliokunnan myötävaikutusta. Olen katsonut, että perustuslakivaliokunnan tulisikin ottaa systemaattisesti kaikki kokeilulainsäädäntö arvioitavakseen. Tästä näkökulmasta on myönteistä, että nyt käsiteltävä hallituksen esitys on perustuslakivaliokunnan arvioitavana, vaikka esitystä voi sinällään pitää tavanomaista korkeatasoisempana kokeilulakina, mihin lainsäädännön arvintineuvostokin on kiinittänyt käsillä olevaa kokeilua arvioidessaan huomionsa. Voin pitkälti yhtyä lainsäädännön arviointineuvoston voittopuolisen myönteisiin huomioihin.

Kriteerien 4-6 osalta valiokunnan valtiosääntöoikeudellinen tulkintadoktriini on vielä kehittymisvaiheessa ja siinä on esiintynyt epäjohdonmukaisuuksia. Selkiyttäessään tulkintalinjojaan perustuslakivaliokunnan pitäisi nähdäkseni nykyistä huomattavasti herkemmin katsoa yhdenvertaisuusperusoikeuden rajoittamiseen liittyen hyväksyttävyys- ja oikeasuhtaisuusvaatimuksien vastaiseksi sellaiset kokeilut, joiden avulla – esimerkiksi koeasetelman edellyttämän satunnaistamisen puuttumisen vuoksi – ei ole edellytyksiä saada luotettavaa uutta tietoa. Valiokunnan tulisi myös irrottaa pysyväisluonteisen lainsäädännön muutosten vaiheistamisen, jossa ei ole kysymys varsinaisesti lainsäädäntökokeilusta, arviointi kokeilulainsäädäntöä koskevasta tulkintadoktriinistaan omaksi erilliseksi tulkintalinjakseen. Lisäksi valiokunnan tulisi muuttaa kokeilun keston mitoittamista koskevaa tulkintalinjaansa siten, että kokeilu olisi aina mitoitettava koeasetelman näkökulmasta riittävän pitkäkestoiseksi.

Näiden kolmen kriteerin (4-6) kohdalla hallintokokeilun hyväksyttävyyden arviointiin tarvitaan helposti sellaista substanssiasiantuntemusta, jota valiokunnan asiantuntijoinaan tavallisesti käyttämillä valtiosääntöoikeuden professoreilla ei välttämättä ole, sillä niissä on kysymys ainakin osin kokeilun tosiasialliseen hyvyyteen liittyvistä empiirisistä kysymyksistä. Tämä selittänee sitä, että perustuslakivaliokunta ei ole saanut toistaiseksi niistä kunnolla otetta. Koska kokeilulainsäädännön säätämiseen liittyy jo määritelmällisesti kokeilun piirissä olevien ihmisten asettaminen eri asemaan kokeilun ulkopuolella olevien ihmisten kanssa, kokeilun laadukkuus ei ole kuitenkaan yksinomaan substanssivaliokunnille kuuluva tarkoituksenmukaisuuskysymys, vaan sen lisäksi myös perusoikeuksien rajoitusedellytysten kautta jäsentyvä perustuslakikysymys.

Olen tuonut esiin jo aiemmin, kuinka kokeilulainsäädännön perustuslainmukaisuuden arviointi voisi tarjota kolmen jälkimmäisen kriteerin (4-6) osalta perustuslakivaliokunnalle mahdollisuuden kehittää yleisemminkin mallia siihen, kuinka empiiristä tosiasiatietoa tuodaan mukaan suhteellisuus- ja yhdenvertaisuusperiaatteiden soveltamiseen. Tähän valiokunta voisi hakea inspiraatiota esimerkiksi Saksan valtiosääntötuomioistuimen kehittämistä lainsäädännön seuranta- ja korjausvelvoitteista (saks. Beobachtungspflicht ja Nachbesserungspflicht) sekä niiden asettamiseen liittyvästä empirian arvioinnista. Hallintokokeilut ja niihin liittyvä kokeilulainsäädäntö ovatkin yksi ilmentymä näyttöön perustuvan (evidence based) päätöksenteon kehittymisestä, joka haastaa samalla kehittämään

sen ominaispiirteet huomioivaa perustuslakikontrollia. Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys on laadittu siten, että valiokunta voi kehittää rajatusti tätä osaa doktriinistaan. Nyt arvioitavalla kokeilulailla toimeenpannaan hallituksen esitystä yleisesti arvioiden hyvin tavanomainen hallintokokeilu, joka ei siten nosta esiin kovinkaan monimutkaisia hallintokokeilun perustuslainmukaisuuden arviointiin liittyviä tulkintakysymyksiä.

Nostan yleisellä tasolla vielä esiin sen, että yksi ajankohtainen kokeilukulttuurin kehittämiseen liittyvä kysymys on ollut se, pitäisikö Suomeen säätää sellainen hallintokokeiluja koskeva yleislaki, jollainen esimerkiksi Norjassa on käytössä. Nähdäkseni valtiosääntömme ei aseta tällaiselle yleislaille aivan yhtä jyrkkiä esteitä kuin joissain yhteyksissä on ajateltu. Vaikka muun muassa perusoikeusrajoitusten täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimukset asettavat esteitä sille, kuinka laaja mandaatti toimeenpanovallalle voidaan antaa ihmisten yhdenvertaiseen kohteluun vaikuttavien kokeilujen käynnistämiseen vain niitä koskevan yleislain nojalla eli ilman tarkemman yksittäistä kokeilua koskevan erityissääntelyn antamista, olisi hallintokokeiluja koskevaan yleislakiin mahdollista kirjata esimerkiksi kokeilun toimeenpanoa, tulosten selvittämistä ja arviointia koskevaa puitesääntelyä, jollaiselle on tarve. Valiokunnan on syytä harkita, haluaako se antaa valtioneuvostolle signaalin yleislain säätämistarpeen selvittämisestä. Asia liittyy siihen yleisempään valiokunnan toiminnassa lukuisia kertoja viime vuosina esiin tulleeseen seikkaan, että perustuslakikontrolliin projisoituu tällä hetkellä yleislakien kehittämiseen ja ajantasaisena pitämiseen liittyvä säädöshuoltovelka. Olen tuonut saman huomion esiin aiemmissakin kokeilulainsäädäntöä koskevissa asiantuntijalausunoissani, mutta toistaiseksi valiokunta ei ole nostanut teemaa omissa lausunnoissaan esiin.

REKRYTOINTITUKIKOKEILUN YLEISTÄ ARVIOINTIA

Rekrytointitukikokeilun tavoitteena on alentaa yksinyrittäjien kynnystä rekrytoida ensimmäinen työntekijä, mikä kiinnittyy perustuslain 18 §:ssä ilmaistuun julkisen vallan velvollisuuteen edistää työllisyyttä. Kynnystä on pidetty korkeana eikä sen alentamiseen ole tällä hetkellä muuta edes jollain tavalla kohdennettua tukea kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettu palkkatuki työttömän työnhakijan palkkaamisesta aiheutuviin palkkauskustannuksiin. Sitä voidaan myöntää myös ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen.

Hallituksen esityksessä on kuvattu, kuinka ensimmäisen työntekijän rekrytointikynnyksestä Suomessa ei ole olemassa kunnollista tutkimustietoa. Esityksessä perusteella myös, miksi tiedon kerääminen on vaikeaa ilman koeasetelman luomista eli lailla säädettävän hallintokokeilun käynnistämistä. Samalla hallituksen esityksessä kuvataan, kuinka asiaa on jo aiemmin tutkittu erilaisin kokeiluin, joilla ei ole voitu havaita toimenpiteillä olevan merkittäviä positiivisia vaikutuksia rekrytointikynnykseen. Tämä seikka sinällään saa epäilemään, että rekrytointikynnyksen alentamiseen tähtäävät tukitoimet ovat pikemminkin kilpailua vääristävää yritystukea kuin tosiasiallisesti rekrytointikynnystä alentavia toimenpiteitä. Sinällään katson kuitenkin, että hallituksen esityksessä on riittävissä määrin tuotu esiin se, että asiaa on syytä tutkia aiempaa huolellisemmin laaditulla hallintokokeilulla, jotta rekrytointituen vaikuttavuudesta saadaan luotettavaa tietoa.

Kiinnitän samalla perustuslakivaliokunnan huomion siihen, että merkittävät yhteiskunnalliset hallintokokeilut, joihin liittyy yksilöiden erilaiseen asemaan asettamista tulisi toteuttaa aina tietotavoitteiltaan mahdollisimman kunnianhimoisesti, jotta kokeilun kyky tuottaa yhteiskuntapoliittisessa päätöksenteossa tarvittavaa tietoa perustelisi mahdollisimman hyvin kokeiluun väistämättä sisältyvää ihmisten keskenään erilaiseen asemaan asettamista. Tässä suhteessa varoittavana esimerkkinä toimii perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella toteutettu perustulokokeilu, joka toteutettiin siinä määrin kunnianhimottomasti ja ahtaassa taloudellisessa raamissa, että se tuotti vain rajatusti lainvalmistelussa hyödynnettävissä olevaa tietoa. Nyt käsillä oleva kokeilu on jokseenkin kunnianhimoton, mitä selittänee perustulokokeilun yhteydessä tapahtuneen tapaan ahdas taloudellinen raami, jonka vaikutuksia koeasetelmaan kuvataan sinällään asianmukaisesti hallituksen esityksessä. Olen kiinnittänyt samaan asiaan huomioon myös esimerkiksi lausuessani kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta perustuslakivaliokunnalle.

Käsillä olevassa hallituksen esityksessä huomio kiinnittyy siihen, ettei kokeilulla yritetäkään samalla selvittää esimerkiksi vammaisten ja osatyökykyisten yrittäjien mahdollisuutta kompensoida oman työkykynsä vaihtelua palkkaamalla työntekijän. Hallituksen esityksessä kuvataan asianmukaisesti, miksi tämä ei ole mahdollista valitussa koeasetelmassa, mutta tämän asian tuominen mukaan hallintokokeiluun tuottamalla siihen valittua useampia koeasetelmia olisi nähdäkseni ollut mahdollista. Tällöin kokeilussa olisi selvitetty myös osatyökykyisten positiivista erityiskohtelua ja toimittu YK:n vammaissopimuksen 27 artiklan edellyttämällä tavalla. Olen tuonut perustuslakivaliokunnalle lukuisissa lausunnoissani jo aiemmin esiin sen, kuinka julkinen valta on ryhtynyt vain rajoitusti sellaisiin toimiin, joilla YK:n vammaissopimuksen turvaamis- ja edistämisvelvoitteet otettaisiin perustuslain 22 §:n hengessä vakavasti. Tämä hallituksen esitys antaa aiheen toistaa jälleen kerran tämä huomio.

SÄÄDÖSTASO

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kokeiluissa ei voida koskaan poiketa säädöstasoa koskevista vaatimuksista. Esitettyyn kokeilulakiin ei sisälly asetuksenantovaltuuksia, joten esitys on tältä osin valtiosääntöoikeudellisesti lähtökohtaisesti ongelmaton.

YHDENVERTAISUUS

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että yhdenvertaisen kohtelun vaatimuksesta voidaan poiketa hankittaessa objektiivisin perustein tarpeellisia ja muilla keinoin saavuttamattomissa olevia tietoja ja kokemuksia uudistuksen vaikutuksista ottaen huomioon yhdenvertaisuusperusoikeuden yhteyteen kirjattujen kiellettyjen erotteluperusteiden asettamat rajat. Esitetty kokeilu on hallituksen esityksessä esitetyllä tavalla tarpeellinen ja se tuottaa sellaista tietoa, jota ei ole muutoin mahdollista saavuttaa. Näin ollen on perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävää asettaa koe- ja verrokkiryhmään kuuluvia yrityksiä eri asemaan. Esitys ei vaaranna kenenkään pysyvään lainsäädäntöön kuuluvia lakisääteisiä oikeuksia. Kokeilu rakentuu muutoinkin pysyvässä lainsäädännössä omaksuttujen ratkaisujen varaan. Tämä ei kuitenkaan kokeilulainsäädännön kohdalla automaattisesti lisää kokeilun hyväksyttävyyttä, sillä asiaa on kokeiluissa tarkasteltava keskeisesti koeasetelman laadukkuuden ja kokeilun kyvyn tuottaa tarpeellista tietoa näkökulmasta. Olen esittänyt yllä vähäistä kritiikkiä tätä kohtaan, mutta perustuslakivaliokunnan

kokeilulainsäädännön hyväksyttävyyttä koskeva lausuntokäytäntö huomioiden pidän hallituksen esitystä yhdenvertaisuuden näkökulmasta hyväksyttävänä.

Huomioni kiinnittyy kuitenkin siihen, että kokeilun ulkopuolelle on jätetty yritykset, jolla on verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 3 a luvussa tarkoitettuun verovelkarekisteriin merkittyjä verovelkatietoja tai ilmoitusten laiminlyöntejä. Tätä ei ole perusteltu koeasetelmalla vaan sen sijaan tavoitteella estää julkisten varojen käyttö tällaisten yritysten tukemiseen. Tältä osin yhdenvertaisuutta ei pidä arvioida kokeilulainsäädäntöä koskevan doktriinin vaan sen sijaan perustuslain 6.1 §:n soveltamista koskevan yleisen valtiosääntödoktriinin näkökulmasta, sillä kysymys ei ole koeasetelmasta johtuvasta erilaiseen asemaan asettamisesta. Katson tältäkin osin kuitenkin, että hallituksen esityksessä on tuotu esiin hyväksyttävät syyt rajata tämä yritysjoukko kokeilun ulkopuolelle. Asiassa on merkityksellistä, että sääntelyssä ei puututa mitenkään tälle yritysjoukolle pysyväisluonteisessa lainsäädännössä turvattuihin oikeuksiin.

KOKEILUALUE

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kokeilualueesta, jonka tulee määräytyä kokeilun tarkoitusperien mukaan, tulee säätää ensisijaisesti suoraan laissa, ja kun tämä ei ole mahdollista, päätöksenteko kokeilualueesta on sidottava lailla riittävän täsmällisesti määriteltyihin kriteereihin. Katson, että hallituksen esitys on tältä osin valtiosääntöisesti ongelmaton.

KOKEILUN KOHTEENA OLEVAT IHMISRYHMÄT

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kokeilun kohteena olevat ihmisryhmät on valittava edustavasti ja kokeilun tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta järkevästi eikä heitä saa koskaan asettaa keskenään taikka suhteessa kokeilun ulkopuolella oleviin enempää tai muulla tavalla eri asemaan kuin on kokeilun tietotavoitteiden saavuttamiseksi välttämätöntä. Hallituksen esityksen mukaan kokeiluryhmä poimitaan satunnaisotantana. Katson, että hallituksen esitys on tältä osin valtiosääntöoikeudellisesti ongelmaton.

Hallinto-oikeudellisessa ajattelussa lähdetään siitä, että päätöksen tiedoksiannosta vastaa päätöksen tehnyt viranomainen. Niinpä koeryhmään kuulumisesta viranomaispäätöksen tehneen on ilmoitettava koeryhmään poimituille kokeiluun osallistumisesta heti, kun poiminta kokeiluun on tehty. Tämä toteutuu esityksessä, johon sisältyy säädösperusteinen kokeiluun kuuluvien informointivelvoite.

Perustustulokokeilun yhteydessä säädettiin perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella Kansaneläkelaitokselle velvollisuus julkistaa poimintaan käytettävät ohjelmointikomennot ennen kokeilun alkamista. Tätä seuraillen nyt käsiteltävänä olevassa laissa esitetään, että toimitaan samoin. Otannan perusteista säädetään kokeilulain 4 §:ssä perustuslakivaliokunnan kokeilulakidoktriinin edellyttämällä tavalla.

KOKEILULAINSÄÄDÄNNÖN AJALLINEN KESTO

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kokeilulainsäädäntö saa olla voimassa vain kokeiluun tarvittavan ajan, jonka tulisi olla lyhyehkö. Hallituksen esityksessä tuodaan esiin, että kokeiluajanjakso on kokeilun laadun kannalta liian lyhyt, koska se on mitoitettu hallituksen sopiman budjettikehyksen keston eikä kokeilun tarkoitusperien kautta. Pidän tätä perustuslakivaliokunnan kokeilulainsäädäntöä koskevan lausuntokäytännön pohjalta epätyydettävänä. Kehotan perustuslakivaliokuntaa kiinnittämään lausunnossaan huomion tähän, vaikka en katsokaan asian muodostuvan esteeksi hallituksen esityksen käsittelylle tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

KOKEILUN TOIMEENPANO

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että kokeilun toimeenpano, tulosten selvittäminen ja arviointi on järjestettävä asianmukaisesti. Hallituksen esityksen mukaan Kaakkois-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto seuraa kokeilua sen aikana ja raportoi siitä työ- ja elinkeinoministeriölle. Työ- ja elinkeinoministeriö teettää kokeilusta sen päätyttyä arvioinnin. Arviointia koskeva sääntely on verrattain yleistä.

Hallituksen esityksessä säädetään, kuinka työ- ja elinkeinoministeriöllä ja arvioinnin toteuttajalla on oikeus saada maksutta ja salassapitosäännösten estämättä Verohallinnolta ja muilta viranomaisilta sekä Eläketurvakeskukselta tiedot kokeilu- ja verrokkiryhmien yritysten liikevaihdosta, liikevoitosta, työntekijöistä, työsuhteista, maksetuista palkoista ja yrittäjätuloista ja muista seikoista, jotka ovat välttämättömiä arvioinnin toteuttamiseksi. Hallituksen esityksessä on perusteltu asianmukaisesti, miksi tämä on tarpeen arvioinnin toteuttavan tahon osalta. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan tuoda esiin, miksi tämä tieto olisi luovutettava työ- ja elinkeinoministeriölle, sillä esityksen perusteella arviointi toteutetaan siten, ettei työ- ja elinkeinoministeriöllä ole arvioinnin toteuttamisen näkökulmasta tarvetta tietojen käsittelyyn. Mikäli työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ole hyväksyttävää perustetta 12 §:ssä tarkoitetun salassa pidettävän tiedon käsittelyyn, on säännöstä muutettava siten, että tiedot luovutetaan vain arvioinnin toteuttajalle.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole asetettu minkäänlaisia määräaikoja arvioinnin toteuttamiselle. Säännöksessä viitataan myös siihen, että arviointi voidaan uusia tarvittaessa. Teema on merkityksellinen tutkimusaineiston säilyttämisen ja salassapidettävien tietojen luovuttamisen näkökulmasta. Kehotan perustuslakivaliokuntaa harkitsemaan, pitäisikö asiasta säätää tarkemmin.

Kiinnitän tässä yhteydessä huomion, että arvioinnin toteuttavan tutkijaryhmän toiminnasta on julkaistava tietoja siten kuin julkisuuslainsäädäntö säätää. Tutkimuksen toteuttamista koskevan tutkimussuunnitelman ja syntyvän tutkimusaineiston julkisuus määräytyy julkislain nojalla. Kehotan perustuslakivaliokuntaa harkitsemaan, olisiko sen hyvä todeta tämä lausunnossaan ohjatakseen hallintokokeilujen toimeenpanoa.

Hallituksen esitykseen ei sisälly säännöksiä kokeilun tulosten / arviointiraportin luovuttamisesta eduskunnalle tai valtioneuvostolle. Nähdäkseni olisi tärkeää, että hallintokokeilujen tulokset luovutettaisiin eduskunnalle tai

valtioneuvostolle johonkin laissa säädettyyn määräaikaan mennessä. Kehotan perustuslakivaliokuntaa harkitsemaan, että se kehottaisi mietintövaliokuntaa liittämään lakiin tällaisen säännöksen. Olen aiempia hallintokokeiluja koskevissa lausunnoissani katsonut, että hallintokokeilun tulosten eduskunnalle ja valtioneuvostolle raportointi on nähdäkseni syytä kokeilulainsäädännössä määrittää viranomaistehtäväksi. Niinpä kokeilulakia olisi syytä täydentää siten, että siinä säädettäisiin, että ”työ- ja elinkeinoministeriö raportoi kokeilusta valtioneuvostolle ja eduskunnalle”. Raportointi voi nojautua hyvinkin pitkälti ulkopuolisen tutkijaryhmän arviointiin, mutta viimekätisen vastuun tulosten raportoinnista tulee pysyä hallinnon sisällä. Näin työ- ja elinkeinoministeriön virkamiehet vastaavat viime kädessä virkavastuun kautta, että eduskunta ja/tai valtioneuvosto saa kokeilulainsäädännöllä toteutetusta hallintokokeilusta tarvittavat tiedot.

Helsingissä 12. marraskuuta 2021

Pauli Rautiainen
sosiaalioikeuden yliopistonlehtori, Itä-Suomen yliopisto
julkis-, hyvinvointi- ja valtiosääntöoikeuden dosentti